

tutionernes eget forhold til ligestilling. Det var et dansk initiativ, som lå bag vedtagelsen af de grundlæggende OSCE-forpligtelser om kvinders rettigheder på et OSCE-møde i Moskva i 1991. Under det danske OSCE-formandskab blev der på dansk initiativ afholdt et seminar om kvinders rolle i samfundet i efteråret 1997. Dette møde gav stødet til, at OSCE siden da har beskæftiget sig langt mere med ligestilling. For øjeblikket drøftes indgående en såkaldt »gender action plan«, der fremover vil bidrage til at give kønsaspekterne en fremtrædende plads i organisationens virksomhed.

Det andet spor i OSCEs arbejde med den menneskelige dimension er en del af den generelle udvikling henimod at være en operationel organisation. I 1992 fik OSCE en Højkommissær for Nationale Mindretal. I den egenskab har den tidligere hollandske udenrigsminister van der Stoel, ydet en stor indsats for at forebygge etniske spændinger, og hans virksomhed udgør en af OSCE's større succeser.

Under det danske formandskab fik OSCE derudover en repræsentant for frie medier. Embedets indehaver, den tyske politiker Freimut Duve, har siden da udført et energisk arbejde for at fremme respekten for mediefriheden.

Den konkrete overvågning af og bistand til en del af de stater, der har svært ved at overholde deres forpligtelser vedrørende den menneskelige dimension, varetages i praksis i et samspil mellem den stedlige OSCE-mission, Højkommissæren, ODIHR og evt. andre berørte institutioner.

3. OSCE'S INDSATS I EUROPÆISKE KONFLIKTOMRÅDER.

- *Det Vestlige Balkan.*

Konflikten i *Kosovo* blev et markant eksempel på, at manglende overholdelse af OSCE-forpligtelserne kan føre til en tragisk konflikt. Samtidig blev konflikten anledning til en del kritik af OSCE som europæisk sikkerhedsorganisation.

OSCE fik med Holbrooke-Milosevic aftalen i november 1998 til opgave at indsætte 2.000 civile verifikatører i Kosovo, der skulle overvåge overholdelsen af den række af FN-resolitioner, som præsident Milosevic hidtil havde ignoreret. Kosovo-Verifikations-Missionen (KVM), der var den største feltopgave for OSCE nogensinde, havde en afdæmpende virkning på parterne. OSCE kunne imidlertid så lidt som andre internationale aktører ændre det grundlæggende modsætningsforhold i Kosovo og forhindre op-

trapning af volden mod afslutningen af 1998 og i begyndelsen af 1999. KVM blev trukket ud af Kosovo få dage før NATO's militære kampagne blev indledt i marts 1999.

Nogle har set forløbet som et nederlag især for OSCE som organisation. En sådan vurdering er dog næppe berettiget. OSCE har ikke eksperitisen eller instrumenterne til at fungere alene i et miljø, hvor væbnet konflikt eskaleres. Forventningerne til OSCE bør sættes i forhold til organisationens forudsætninger.

I dag har OSCE i Kosovo hovedansvaret for spørgsmål med hensyn til menneskerettigheder og opbygning af demokratiske institutioner. Det gælder bl.a. udvikling af den demokratiske infrastruktur, herunder dannelse af politiske partier og civile interesseorganisationer, forberedelse og afholdelse af valg – sandsynligvis i efteråret år 2000 - overvågning af menneskerettighedssituationen samt opbygning af kompetence inden for domstolsvæsenet og den offentlige administration. OSCE medvirker desuden til etablering af en ombudsmandsinstitution og opbygning af uafhængige medier. OSCE er også ansvarlig for Kosovos politiskole, ligesom organisationen tager del i arbejdet i den nye fællesadministration for Kosovo, Joint Interim Administration Structure. Danmark har udsendt personale ved OSCE-missionen, bl.a. chefen for OSCE-missionens demokratiseringsenhed, Arne Piel Christensen.

I *Bosnien-Herzegovina* har OSCE forestået afholdelse af valg siden 1995. Når der holdes valg i år, skal de imidlertid alene overvåges af OSCE. Det er endnu et skridt fremad i en demokratisk proces, der har vist sig både vanskelig og modsætningsfyldt. Respekt for menneskerettigheder, herunder for mindretals rettigheder, og engagement i demokratisk genopbygning er fortsat ikke grundfæstet. Som den internationale tilstedeværelse og den internationale støtte efterhånden mindskes, vil parterne i højere grad selv skulle tage ansvaret for landets fremtid. Der må dog forudses behov for en aktiv OSCE-indsats i god tid fremover på organisationens kerneområder, ligesom der vil være brug for støtte fra organisationen i forbindelse med den tilbagevenden af flygtninge, som endnu har været sparsom. Danmark har udsendt personale ved OSCE-missionen i Bosnien-Herzegovina.

Mens de politiske betingelser endnu ikke er tilstede for, at *Forbundsrepublikken Jugoslavien* kan deltage fuldt ud i OSCE, er der til gengæld stort behov for en indsats til støtte for civilsam-